INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS
ISSN: 3030-332X Impact factor: 9,493 Volume 17, issue 1, Aprel 2026
https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR worldly knowledge
Index: google scholar, research gate, research bib, zenodo, open aire.
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG
https://www.researchgate.net/profile/Worldly-Knowledge
https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3030-332X

IQTISODIY O‘SISHDA INVESTITSIYA SIYOSATINING MAKROIQTISODIY ROLI

Aminboyev Mashhurbek Anvaro’g’li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Bank-Moliya xizmatlari fakulteti

BI-524 guruh talabasi

Iskandarov Bekzod Abdijalilovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Iqtisodiyot nazariyasi kafedrasi katta o’qituvchisi

Anotatsiya: Mazkur maqolada iqtisodiy o‘sish jarayonida investitsiya siyosatining makroiqtisodiy ahamiyati tizimli tahlil qilinadi. Xususan, investitsiya oqimlarining yalpi ichki mahsulot o‘sishi, bandlik darajasi va ishlab chiqarish samaradorligiga ta’siri ochib beriladi. Tadqiqotda davlat va xususiy investitsiyalar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik, ularning iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashdagi roli hamda investitsiya muhitini yaxshilash omillari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, investitsiya siyosatini samarali tashkil etish orqali tarkibiy o‘zgarishlarni jadallashtirish va uzoq muddatli iqtisodiy o‘sishni ta’minlash mexanizmlari asoslab beriladi. Tahlillar natijasida investitsiya siyosatini takomillashtirish bo‘yicha amaliy xulosalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: investitsiya siyosati, iqtisodiy o‘sish, makroiqtisodiy barqarorlik, yalpi ichki mahsulot, investitsiya muhit, kapital qo‘yilmalar, davlat investitsiyalari, xususiy investitsiyalar, tarkibiy o‘zgarishlar, iqtisodiy samaradorlik

Kirish. Hozirgi globallashuv sharoitida iqtisodiy o‘sishni ta’minlash har bir mamlakat oldida turgan ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Barqaror iqtisodiy rivojlanishga erishishda investitsiya siyosati hal qiluvchi omillardan biri sifatida namoyon bo‘ladi, chunki investitsiyalar ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirish, infratuzilmani rivojlantirish va innovatsion jarayonlarni jadallashtirishning asosiy manbai hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, investitsiya siyosatini makroiqtisodiy darajada chuqur tahlil qilish zarurati ortib bormoqda. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, investitsiya oqimlarining yetarli darajada shakllanmasligi yoki noto‘g‘ri yo‘naltirilishi iqtisodiy o‘sish sur’atlarining sekinlashuviga, bandlik darajasining pasayishiga va iqtisodiy nomutanosibliklarning kuchayishiga olib keladi. Aksincha, puxta ishlab chiqilgan investitsiya siyosati resurslardan samarali foydalanish, iqtisodiyot tarmoqlari o‘rtasida muvozanatni ta’minlash hamda uzoq muddatli rivojlanish strategiyalarini amalga oshirish imkonini beradi. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi iqtisodiy o‘sish jarayonida investitsiya siyosatining makroiqtisodiy rolini ochib berish hamda uning asosiy ta’sir mexanizmlarini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotda investitsiya faoliyatining yalpi ichki mahsulot o‘sishi, bandlik va ishlab chiqarish samaradorligiga ta’siri tizimli yondashuv asosida ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, investitsiya siyosatini takomillashtirish orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash imkoniyatlari baholanadi.

Asosiy qism: Iqtisodiy o‘sishda investitsiya siyosatining makroiqtisodiy roli, avvalo, kapital jamg‘arilishi va resurslarning samarali taqsimlanishi orqali namoyon bo‘ladi. Investitsiyalar iqtisodiyotda yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish, mavjudlarini modernizatsiya qilish hamda texnologik yangilanishlarni amalga oshirishning asosiy manbai hisoblanadi. Shu sababli, investitsiya siyosati nafaqat iqtisodiy o‘sish sur’atlarini belgilaydi, balki uning sifat ko‘rsatkichlariga ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Makroiqtisodiy nuqtai nazardan, investitsiyalar yalpi talabning muhim tarkibiy qismi sifatida iqtisodiy faollikni rag‘batlantiradi. Investitsiya xarajatlarining ortishi ishlab chiqarish hajmining kengayishiga olib keladi, bu esa o‘z navbatida bandlik darajasining oshishiga va aholi daromadlarining ko‘payishiga xizmat qiladi. Natijada, multiplikativ ta’sir orqali iqtisodiyotda umumiy talab kengayadi va bu barqaror o‘sish uchun zamin yaratadi. Biroq, ushbu jarayon investitsiya resurslarining samarali yo‘naltirilganligi bilan chambarchas bog‘liqdir. Investitsiya siyosatining yana bir muhim jihati — iqtisodiyotda tarkibiy o‘zgarishlarni amalga oshirishdagi o‘rni hisoblanadi. Rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, investitsiyalarni yuqori qo‘shilgan qiymatga ega tarmoqlarga yo‘naltirish iqtisodiy o‘sishning barqarorligini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Aks holda, investitsiyalar asosan past samaradorlikka ega sohalarda to‘planib qolsa, bu uzoq muddatli istiqbolda iqtisodiy o‘sishning sekinlashuviga olib keladi. Shu bois, davlat investitsiya siyosati orqali ustuvor yo‘nalishlarni belgilashi va resurslarni strategik tarmoqlarga yo‘naltirishi zarur. Davlat va xususiy investitsiyalar o‘rtasidagi o‘zaro munosabat ham makroiqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi. Davlat investitsiyalari odatda infratuzilma, ijtimoiy soha va uzoq muddatli loyihalarga yo‘naltiriladi, bu esa xususiy sektor uchun qulay sharoit yaratadi. Xususiy investitsiyalar esa iqtisodiy samaradorlik va innovatsion faollikni oshirishga xizmat qiladi. Ular o‘rtasidagi muvozanat buzilgan taqdirda, iqtisodiyotda resurslardan foydalanish samaradorligi pasayishi mumkin. Shu sababli, samarali investitsiya siyosati davlat va xususiy sektor manfaatlarini uyg‘unlashtirishni talab etadi. Investitsiya muhitining holati ham investitsiya oqimlarining hajmi va yo‘nalishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Barqaror huquqiy tizim, soliq siyosatining shaffofligi, moliyaviy bozorlarning rivojlanganligi va institutsional ishonch darajasi investorlar uchun hal qiluvchi omillar hisoblanadi. Agar ushbu shartlar yetarli darajada ta’minlanmasa, hatto mavjud investitsiya resurslari ham iqtisodiyotga jalb etilmay qolishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, investitsiya siyosati nafaqat mablag‘larni jalb qilish, balki ularni samarali boshqarish mexanizmlarini ham o‘z ichiga olishi lozim. Shuningdek, investitsiya siyosatining makroiqtisodiy roli tashqi iqtisodiy aloqalar orqali ham namoyon bo‘ladi. To‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish zamonaviy texnologiyalar, boshqaruv tajribasi va yangi bozorlar bilan integratsiyani ta’minlaydi. Biroq, tashqi investitsiyalarga haddan tashqari qaramlik milliy iqtisodiy xavfsizlikka salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu bois, investitsiya siyosati ichki va tashqi manbalar o‘rtasida optimal nisbatni shakllantirishga qaratilgan bo‘lishi zarur. Yuqoridagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, investitsiya siyosati iqtisodiy o‘sishning faqat miqdoriy emas, balki sifat jihatlarini ham belgilab beradi. Samarali investitsiya siyosati ishlab chiqarishning texnologik darajasini oshirish, iqtisodiy diversifikatsiyani chuqurlashtirish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish orqali uzoq muddatli barqaror o‘sishni ta’minlaydi. Aksincha, investitsiya resurslarining noto‘g‘ri taqsimlanishi iqtisodiy nomutanosibliklarni kuchaytirib, o‘sishning beqaror tus olishiga sabab bo‘ladi.

Xulosa. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, investitsiya siyosati iqtisodiy o‘sishning faqat rag‘batlantiruvchi omili emas, balki uning yo‘nalishi va sifatini belgilovchi strategik instrument hisoblanadi, shu bois investitsiya jarayonlarini tartibga solishda miqdoriy

ko‘rsatkichlarga emas, balki ularning iqtisodiyot tarkibiga ta’siri va uzoq muddatli samaradorligiga ustuvor ahamiyat qaratish zarur, ayniqsa resurslarni yuqori qo‘shilgan qiymat yaratadigan va eksport salohiyatini oshiradigan tarmoqlarga yo‘naltirish iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashning asosiy sharti sifatida qaralishi lozim, bundan tashqari davlat investitsiya siyosatini amalga oshirishda bevosita ishtirok etish bilan cheklanib qolmasdan, xususiy sektor faolligini rag‘batlantiruvchi institutsional muhitni shakllantirishi kerak, xususan soliq imtiyozlari, huquqiy kafolatlar va moliyaviy infratuzilmani rivojlantirish orqali investitsiya xavflarini kamaytirish muhim ahamiyat kasb etadi, shu bilan birga investitsiya resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish uchun loyihalarni tanlash va baholash tizimini takomillashtirish, ularni aniq iqtisodiy mezonlar asosida saralash va monitoring qilish mexanizmlarini joriy etish zarur, aks holda investitsiyalar hajmi oshgan taqdirda ham kutilgan iqtisodiy natijaga erishilmaydi, shuningdek tashqi investitsiyalarni jalb etishda faqat moliyaviy oqimlarga emas, balki texnologiya transferi va boshqaruv tajribasini o‘zlashtirishga yo‘naltirilgan yondashuvni kuchaytirish talab etiladi, chunki aynan shu omillar milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini belgilaydi, yakuniy natijada esa investitsiya siyosatini kompleks va muvozanatli tarzda olib borish iqtisodiy o‘sishning barqarorligini ta’minlash, makroiqtisodiy muvozanatni saqlash hamda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasini oshirishning hal qiluvchi omili sifatida namoyon bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar (APA uslubida):

1. Xodiyev, B. Y., & Shodmonov, Sh. Sh. (2017). Iqtisodiyot nazariyasi. Toshkent: Barkamol fayz media.

https://library.tdau.uz/uz/books/2078?utm_source

2. Zaxidov, G. E., & Asqarova, M. T. (2019). Makroiqtisodiyot. Toshkent: Oliy ta’lim darsligi.

https://akbt.tkti.uz/uz/books/21168?utm_source

3. Bektemirov, A. B., Ruzubayeva, N. X., Karjavova, X. A., & Bektemirov, A. A. (n.d.). Investitsiya va innovatsiyalar. O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalari uchun o‘quv qo‘llanma.

https://akbt.urdu.uz/uz/books/22969

4. Saidov, R., & Jo‘rabekova, X. (2024). Investitsion muhit tushunchasining makroiqtisodiy tahlili va nazariy model. Green Economy and Development.

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/5993?utm_source

5. Soliyev, B. J. (2022). O‘zbekiston Respublikasida investitsiya siyosati. Eurasian Journal of Academic Research, 2(5), 1001–1002.

https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/3229?utm_source

ISSN: 3030-332X Impact factor: 9,493 Volume 17, issue 1, Aprel 2026
https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR worldly knowledge
Index: google scholar, research gate, research bib, zenodo, open aire.
https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0%2C5&q=wosjournals.com&btnG
https://www.researchgate.net/profile/Worldly-Knowledge
https://journalseeker.researchbib.com/view/issn/3030-332X

6. Isaev, Q. (2024). Makroiqtisodiyot (o‘quv qo‘llanma). Qo‘qon universiteti.

https://www.researchgate.net/publication/379481695_Makroiqtisodiyot?utm_source